

A photograph of a man with a beard and short hair, wearing a grey t-shirt and black overalls, holding a young child with blonde hair wearing a purple jacket. The child is laughing joyfully. They are outdoors in a park with trees and sunlight in the background.

PARTNERI V ŠKOLÁCH

Príručka pre spoluprácu
rodičov a škôl

© UNICEF/UNI469358/Vashkiv

unicef
pre každé dieťa

Obsah

3	O TEJTO PRÍRUČKE	4	VÝZNAM A PRÍNOSY ZAPOJENIA RODIČOV
5	PREČO JE ZAPOJENIE RODIČOV DÔLEŽITÉ	7	ČO ZNAMENÁ ZAPOJENIE RODIČOV
10	ROZVOJ A UDRŽIAVANIE SPOLUPRÁCE MEDZI RODIČMI A ŠKOLOU	11	FAKTORY, KTORÉ OVPLYVŇUJÚ ZAPOJENIE RODIČOV
12	ZÁSADY EFEKTÍVNEJ A ZMYSLUPLNEJ SPOLUPRÁCE RODIČOV A ŠKÔL	14	AKO MÔŽU ŠKOLY POSILNIŤ SPOLUPRÁCU MEDZI RODIČMI A ŠKOLOU
17	STRATÉGIE PRE ŠKOLY NA ZLEPŠENIE SPOLUPRÁCE MEDZI RODIČMI A ŠKOLAMI	21	ODPORÚČANIA PRE VZDELÁVACÍ SYSTÉM TÝKAJÚCE SA ZVÝŠENÉHO ZAPOJENIA RODIČOV
23	PODPORA ZAPOJENIA RODIČOV	24	STRATÉGIE NA POSILNENIE RODIČOVSKÝCH ZRUČNOSTÍ
26	STRATÉGIE NA PODPORU KOMUNIKÁCIE MEDZI UČITEĽOM A RODIČOM	28	STRATÉGIE NA POSILNENIE POSTAVENIA RODIČOV V OBLASTI DOBROVOĽNÍCTVA A ROZHODOVANIA
30	PODPORA VZDELÁVANIA DOMA	32	PODPORA SPOLUPRÁCE S KOMUNITOU
34	DÁME TO SPOLU PRAKTICKÉ TIPY PRE VEDÚCICH PRACOVNÍKOV A VEDENIE ŠKOLY	37	PRÍLOHA

Podákovanie

Túto príručku pripravili Kancelária UNICEF v Slovenskej republike v spolupráci so Školou doktorán/Wide Open School, n. o.

Na tvorbe a redakcii sa podieľali Dragana Koruga, Hsiao-Chen Lin, Jana Huttová a Barbora Vaněk. Štefan Porubský a Katarína Vančíková prispeli odbornou recenziou.

Slovenskú verziu pripravila Katarína Hajabáčová.

Ďakujeme mnohým kolegom a partnerom, ktorí poskytli kritické pripomienky a návrhy na zlepšenie: Ivan Brezina, Andrea Naletto, Sanja Budisavljevic, Eva Pupíková, Ganna Shvachka a Kseniia Sokolova. Osobitné podákovanie patrí Tanji Rankovic za poradenské a technické vedenie pri koncipovaní tejto príručky. Podákovanie vyjadrujeme aj Darii Mierhut a Michalovi Biznárovi za ich prácu.

O tejto príručke

Cieľom tejto príručky je ponúknuť inšpiráciu a predstaviť osvedčené postupy na podporu spolupráce medzi školami a rodinami, ako aj na zapojenie a podporu rodičov v školách. Hlavným cieľom je posilniť zapojenie rodičov do vzdelávania ich detí a prispieť k inklúzii a podporujúcejšiemu vzdelávaciemu prostrediu.

Táto príručka je určená riaditeľom škôl, učiteľom, vychovávateľom, odborným zamestnancom a širšej verejnosti na Slovensku. Obsahuje nasledujúce časti:

Význam a prínosy zapojenia rodičov: Táto časť skúma, prečo je zapojenie rodičov kľúčové, aký je jeho význam a vplyv na vzdelávanie detí. Uvádza sa v nej aj to, čo zapojenie rodičov zahŕňa a ako sa dosahuje.

1

Rozvíjanie a udržiavanie plodnej spolupráce medzi rodičmi a školou: Táto časť poukazuje na početné možnosti organizovania zmysluplného zapojenia rodiny a rodičov do vzdelávania detí. Ponúka rôzne typy pre školy, vedenie škôl a učiteľov, ako budovať skutočné partnerstvo medzi školami a rodičmi.

2

Podpora zapojenia rodičov: Táto časť obsahuje nápady na posilnenie rodičovstva a zapojenia rodičov do školského procesu a vzdelávania ich detí, s cieľom zlepšiť nielen pokrok žiakov, ale aj posilniť úlohu školy ako kľúčovej inštitúcie miestnej komunity a bezpečného priestoru na zdieľanie a oslavu rozmanitosti a inklúzie.

3

Zhrnutie: V tejto časti sú zhrnuté navrhované stratégie na podporu zapojenia rodiny a spolupráce medzi učiteľmi (škola) a rodičmi (rodina) a miestnou komunitou.

4

V tejto príručke sa osobitná pozornosť venuje spolupráci s rodičmi a rodinami zo zraniteľných skupín obyvateľstva, vrátane utečencov z oblastí postihnutých konfliktom a vojnou (napríklad deti a rodiny z Ukrajiny), rodín detí s vývinovými poruchami a poruchami učenia, detí z rodín so slabým sociálno-ekonomickým postavením, z vylúčených rómskych komunit a rodín vystavených viacerým rizikám (biologickým a environmentálnym).

1 VÝZNAM A PRÍNOSY ZAPOJENIA RODIČOV

Prečo je zapojenie rodičov dôležité

Zapojenie rodín do vzdelávania ich detí je veľmi dôležité počas celej školskej dochádzky dieťaťa a je obzvlášť prospešné, ak sa začne už v predškolskom veku. Úspešné partnerstvá medzi školami a rodinami v každej fáze vzdelávania by mali byť podporené školskými politikami a pedagogickými postupmi, ktoré podporujú a podnecujú zapojenie rodičov, s osobitným dôrazom na najzraniteľnejšie deti a ich rodiny.

Zapojenie rodičov od prvých rokov života ovplyvňuje celkový vývoj a učenie

detí. Rodičia ako prví a najvplyvnejší učitelia poznajú svoje dieťa najlepšie. Ich angažovanosť od prvých rokov života má pozitívny vplyv na celkový vývoj a učenie sa dieťaťa, vrátane identifikácie medzier vo vzdelávaní alebo vývinových problémov, podpory plynulého prechodu na formálne vzdelávanie a prepojenia s komunitami. Pri aktívnom zapojení môžu rodičia lepšie komunikovať s učiteľmi a školami, aby pochopili študijné pokroky a ťažkosti svojho dieťaťa, ako aj spoločne riešiť problémy.

Zapojenie rodičov podporuje pozitívny postoj k vzdelávaniu a učeniu. Keď sa rodičia zapájajú do školského života svojich detí, podporujú tým ich vytrvalosť a húževnatosť a pomáhajú deťom prekonávať problémy, budovať si pozitívny vzťah k vzdelávaniu a motivujú ich, aby si učenie vážili.¹ To je obzvlášť dôležité pre zraniteľné rodiny, ktoré čelia viacerým rizikám a vyžadujú si podporu v súvislosti s ich komplexnými potrebami (ako sú zdravotné a psychosociálne potreby, traumatické zážitky, slabé sociálno-ekonomické postavenie, zdravotné znevýhodnenie, ťažkosti detí s učením atď.). Deťom z týchto rodín veľmi prospieva zapájanie rodičov, lebo podnecujú ich vnútornú motiváciu k učeniu sa.

Tým, že sa rodičia podieľajú na vzdelávaní svojich detí, robia z učenia sa spoločné dobrodružstvo², ktoré prináša dlhodobý efekt. Je preto dôležité, aby rodičia:

- mali dohľad nad učením sa a domácimi úlohami detí, čo môže zlepšiť aj ich školskú dochádzku;
- viedli deti k pozitívnemu správaniu a postoju ku škole aj tým, že vytvárajú priaznivé prostredie na učenie sa doma, čím umožňujú deťom dosahovať lepšie vzdelávacie výsledky;³

1 Link: <https://learningportal.iiep.unesco.org/en/issue-briefs/improve-learning/parental-support-to-learning>

2 Goodall, J. a Vorhaus, J., s pomocou Carpentieri, J.D., Brooks, G., Akerman, R. a Harris, A. (2011), *Prehľad osvedčených postupov v oblasti zapojenia rodičov: Zhrnutie pre používateľov z praxe*. Výskumná správa DFE-RR156. Ministerstvo školstva. (Pôvodné znenie textu: Goodall, J. and Vorhaus, J., with the help of Carpentieri, J.D., Brooks, G., Akerman, R. and Harris, A. (2011), 'Review of Best Practice in Parental Engagement: Practitioners' Summary'. Research report DFE-RR156. Department for Education.) www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/182508/DFE-RR156.pdf

3 Castro, M.; Expósito-Casas, E.; López-Martín, E.; Lizasoain, L.; Navarro-Asencio, E.; Gaviria, J.L. 2015. Účasť rodičov na študijných výsledkoch žiakov: metaanalýza, In: *Veda a vzdelávanie v školstve: Educational Research Review*, 14, 33-46. (Pôvodné znenie textu: Castro, M.; Expósito-Casas, E.; López-Martín, E.; Lizasoain, L.; Navarro-Asencio, E.; Gaviria, J.L. 2015. "Parental involvement on student academic achievement: A meta-analysis," In: *Educational Research Review*, 14, 33-46.)

- svojou angažovanosťou pomáhali deťom čeliť potenciálnym prekážkam pri učení sa a tým prispievali k zlepšeniu ich sebadôvery;
- každodenne sa rozprávali s deťmi o školských záležitostiach, pravidlách a vzťahoch v školskej komunite a tak zlepšovali aj sociálne zručnosti a správanie svojich detí.

Zapojenie rodičov zvyšuje ich rodičovské zručnosti. Aktívne zapojenie sa a dobrá informovanosť o vzdelávaní a školskom živote dieťaťa pomáha rodičom:

- získať väčšiu istotu vo výchovných zručnostiach a podpore učenia sa doma;
- citlivejšie reagovať na potreby detí;
- lepšie sa pripraviť aj na angažovanosť v školskej a rodičovskej samospráve, v školských aktivitách a v širšej komunite:
 - neformálne (komunikácia so zamestnancami školy a rodičmi) ako aj formálne (účast v riadiacich orgánoch alebo rodičovskom združení);
 - zasadzovaním sa za zlepšenie vzdelávacích politík.⁴

Zapojenie rodičov prispieva k budovaniu súdržnej komunity školy. Školy sú dôveryhodným miestom pre stretávanie učiteľov, rodičov a žiakov. Keď školy vítajú a rešpektujú potreby, kompetencie a zručnosti každého z rodičov, nielenže podporujú učenie sa ich detí a ich dobré vzdelávacie výsledky, ale pomáhajú tiež presadiť celoživotné vzdelávanie ako dôležitú hodnotu komunity.

Zapojenie rodičov tiež pomáha podporovať inkluzívne a interkultúrne hodnoty a politiky v školách, čím sa vytvára bezpečné a inkluzívne prostredie, ktoré obohacuje deti. Pravidelné diskusie medzi učiteľmi, rodičmi a žiakmi umožňujú efektívnejšiu komunikáciu a pochopenie situácií a potrieb všetkých, čo môže pomôcť podporiť a oceniť uznanie rozmanitosti a multikulturalizmu. To môže tiež umožniť školám aj rodinám spolupracovať na partnerskej úrovni a pomôcť deťom prekonať sociálno-ekonomické, kultúrne a vzdelávacie prekážky.

ZAMYSLITE SA

1. Zamyslite sa na chvíľu nad svojimi každodennými aktivitami a postupmi v škole. Ako učíte, komunikujete so žiakmi, kolegami a rodičmi? Akým spôsobom sú tieto činnosti v súlade s vašimi vyučovacími cieľmi a ako pomáhajú vašim žiakom pri učení sa? Je rodičom jasné, čo sa deti učia a prečo?
2. Aké výhody spolupráce školy a rodiny (pre deti, rodičov a školu) môžete identifikovať vo vašej škole?

⁴ Link: <https://gpseducation.oecd.org/revieweducationpolicies/#!node=41727&filter=all>

Čo znamená zapojenie rodičov

Na základe celosvetových výskumov o prístupoch a partnerstvách medzi školami a rodinami, bolo identifikovaných šesť typov zapojenia rodičov (pozri obrázok č. 1).⁵ Tento prístup predstavuje zapojenie/angažovanosť rodičov ako kontinuum, ktoré sa zameriava na vzťah medzi rodičmi a vzdelávaním ich detí.

Šesť typov zapojenia/angažovanosti rodičov

Obrázok č. 1: Kategórie zapojenia rodičov podľa Joyce Epsteinovej

⁵ Šesť typov zapojenia rodiny, ktoré by mala zvážiť každá škola, Univerzita Walden, <https://www.waldenu.edu/online-masters-programs/ms-in-education/resource/six-types-of-family-involvement-every-school-should-consider>

Typ č. 1: Rodičovstvo

Vzťah medzi rodičom a dieťaťom má zásadný význam pre vývin a rozvoj dieťaťa (vrátane sociálno-emocionálneho a kognitívneho rozvoja, školskej úspešnosti a duševného a telesného zdravia). Rodičia zohrávajú významnú úlohu, keď pomáhajú deťom budovať a zdokonaľovať si vedomosti a zručnosti, ako aj ich očakávania od vlastného učenia sa, ich presvedčenia a ciele, ako aj ich stratégie zvládania úloh. Uvádzajú deti do sociálneho prostredia, v ktorom si rozvíjajú chápanie seba samých a svojho miesta v spoločnosti na základe jej hodnôt. To všetko potom zásadne ovplyvňuje budúce rozhodnutia a vnímanie skúsenosti detí v priebehu ich života.

Rodičovstvo je teda súbor zásadných činností a postojov, od ktorých závisí rast a rozvoj detí. Školy môžu významne pomôcť rodinám s rozvojom ich rodičovskými zručnosťami a výchovnými stratégiami, založenými na pochopení zákonitostí a osobitostí vývinu a rozvoja dieťaťa a nastavení domácich podmienok, ktoré podporujú učenie sa detí. Na druhej strane rodičia môžu školám významne pomôcť pri porozumení potrebám a špecifikám rodín ich žiakov a pri vytváraní adekvátneho školského prostredia, ktoré reaguje na tieto potreby a špecifiká.

Typ č. 2: Komunikácia

Školy by sa mali usilovať o širšie zapojenie rodičov a mali by im poskytovať možnosť vyjadriť svoje názory na výchovu a vzdelávanie ich detí. Školy by mali zohľadňovať záležitosti alebo otázky, ktoré rodičov zaujímajú, mali by im poskytovať informácie, ktoré pomáhajú ich zapojeniu sa do vzdelávania ich detí. Zároveň by mali dokázať včas identifikovať potenciálne ťažkosti rodičov, ako aj príležitosti, ktoré majú v oblasti vzdelávania a to v záujme umožnenia čo najefektívnejšej podpory ich detí.⁶ Kvalitnou, priebežnou a účinnou komunikáciou medzi školou a rodinou o školských vzdelávacích programoch a o pokroku žiakov školy preukazujú svoju zodpovednosť za vzdelávanie a blaho ich žiakov.

Typ č. 3: Dobrovoľníctvo

Rodičia sa môžu zapojiť do rôznych dobrovoľníckych činností v školách, vrátane mimoškolských aktivít, do pomoci učiteľom v triedach, napríklad ako hosťujúci rečník na zaujímavú tému, alebo do získavania finančných prostriedkov pre školu. Dobrovoľníctvo ponúka príležitosť využiť záujmy, skúsenosti, zručnosti a talent rodičov.

⁶ Škótsky zákon o školách (zapojenie rodičov) (zákon z roku 2006), <https://education.gov.scot/parentzone/getting-involved/scottish-schools-parental-involvement-act/>

Typ č. 4: Vzdelávanie doma

Zapojenie rodičov/rodín do vzdelávacích aktivít ich detí doma, vrátane domácich úloh a iných aktivít a rozhodnutí súvisiacich so vzdelávacím programom školy, je jedným zo zásadných efektov, ktoré môžu učitelia prostredníctvom spolupráce s rodinami dosiahnuť. Efektívna podpora rodičov v ich pomoci deťom doma, ako napríklad v tom, ako sa rozprávať s deťmi o školských aktivitách alebo ako pomáhať s domácimi úlohami, a ich zapojenie do aktivít v škole, prostredníctvom účasti na rodičovských združeniach spoločne s učiteľmi alebo riaditeľmi škôl, môže podporiť pozitívny vzťah detí k škole, ich angažovanosť a účasť, motiváciu k učeniu sa a ich vzdelávacie výsledky.

Typ č. 5: Rozhodovanie

Školy angažujú rodičov do rozhodovacích procesov týkajúcich sa riadenia a propagácie škôl prostredníctvom rodičovských združení, školských rád, spoločenstiev a iných rodičovských organizácií. Na umožnenie zapájania rodičov i žiakov do rozhodovacích procesov, ktoré sú prejavom rešpektu k demokratickým hodnotám a ľudským/detským právam, je dôležité vytvoriť otvorené komunikačné kanály, aby bolo možné vypočuť a náležite zohľadniť hlasy všetkých rodičov a ich detí, vrátane tých zo zraniteľných skupín obyvateľstva.

Typ č. 6: Spolupráca s komunitou

Miestna komunita tiež zohráva dôležitú úlohu pri vzdelávaní detí a často funguje ako ďalšia podpora pre rodičov pri vytváraní bezpečného a zdravého vzdelávacieho prostredia pre deti. Rodičia a školy môžu spolupracovať pri koordinácii zdrojov a služieb pre rodiny, deti a školy, pričom sa môžu spojiť s miestnymi inštitúciami, podnikmi, agentúrami a inými skupinami, ktoré poskytujú služby v komunite.

1. Ak sa pozriete na šesť typov zapojenia/angažovanosti rodičov, ktoré z nich sa uplatňujú vo vašej škole? Ktoré nie a prečo?
2. Ako spolupracujete s rodinami zo zraniteľných, ohrozených a znevýhodnených skupín?
3. Ak máte v škole deti z Ukrajiny, deti cudzincov alebo deti z etnických menšín, ako zapájate ich rodiny do života školy?

ZAMYSLITE SA

© UNICEF/UNI611084/Djemidzic

2 ROZVOJ A UDRŽIAVANIE SPOLUPRÁČE MEDZI RODIČMI A ŠKOLOU

Faktory, ktoré ovplyvňujú zapojenie rodičov

Spôsobilosť rodičov viac sa zapájať do vzdelávania ich detí a do spolupráce so školou a učiteľmi zahŕňa kombináciu osobných, sociálnych a inštitucionálnych faktorov. Od školy aj od rodiny si to vyžaduje určité množstvo vedomostí, zručností, motivácie a ochoty včas zvážiť všetky možnosti a riziká na udržanie efektívnej a plodnej spolupráce, s cieľom zlepšiť učenie sa a vzdelávacie výsledky detí.

Osobné faktory, ako sú jazyková bariéra, nízka úroveň vzdelania a nízke sebavedomie, ako aj negatívne skúsenosti so školou (napríklad diskriminácia, šikanovanie a sociálne vylúčenie) môžu spôsobiť, že rodičia sú menej motivovaní a nedôverujú učiteľom a školám. Na riešenie týchto faktorov môžu školy poskytovať špecifickú podporu zameranú na budovanie dôvery a predchádzanie tomu, aby skúsenosti z minulosti ovplyvňovali školskú dochádzku detí.

Sociálno-ekonomické problémy sú bežné v zraniteľných rodinách, ako sú vylúčené rómske komunity, utečenci, rodiny s deťmi so zdravotným znevýhodnením alebo s vývinovými a učebnými ťažkosťami, pestúnske rodiny, neúplné rodiny atď. Tieto problémy ovplyvňujú prístup detí k vzdelávacím zdrojom, ktoré by mohli podporiť ich učenie a úspechy. V takýchto rodinách zvyčajne existujú rôzne vzájomne sa prelínajúce riziká, preto potrebujú silnejšiu, na mieru šitú, individualizovanú, viacnásobnú a dlhodobú podporu poskytovanú zamestnancami školy, rodičmi a širšou komunitou.

Niektorí rodičia čelia aj **časovým obmedzeniam**, najmä v neúplných rodinách, keď sa snažia zladiť prácu a starostlivosť o deti. Tieto rodiny potrebujú podporu a pochopenie. Môžete im ponúknuť flexibilitu pri plánovaní konzultácií, podujatí, individuálnych stretnutí učiteľov s rodičmi a iných školských aktivitách, a tak zabezpečiť ich účasť.

Zásady efektívnej a zmysluplnej spolupráce rodičov a škôl

Na podporu efektívnej spolupráce medzi rodičmi a školami a na prekonanie potenciálnych prekážok je nevyhnutné stanoviť vopred dohodnuté zásady zapojenia rodičov:

1. Budovanie **vzájomného rešpektu**, zabezpečenie vysokej citlivosti a individuálneho prístupu k zraniteľným rodinám (z vylúčených rómskych komunit; neúplné rodiny; rodiny utečencov; deti so zdravotným znevýhodnením, zdravotnými problémami, čeliace domácejmu násiliu atď.).
2. Prijatie **prístupu založeného na silných stránkach**. Uznanie, ocenenie a rešpektovanie schopností a silných stránok rodičov, ktoré im umožnia poskytnúť deťom to najlepšie.
3. **Prekonávanie predsudkov a zvyšovanie** kultúrnej citlivosti a **povedomia o rozmanitosti**, posilňovanie interkultúrnych väzieb a interkultúrneho prostredia a vzdelávania.
4. **Podpora inkluzívneho prístupu** prostredníctvom rozdelenia zodpovednosti, poskytovania individualizovaných a rozmanitých vzdelávacích príležitostí a zavádzania inovácií zameraných na špecifické potreby detí, aby žiadne dieťa nebolo pozadu.
5. **Zabezpečenie otvorenej, úprimnej, obojstrannej komunikácie**, zameranej na partnerstvo založené na dôvere medzi školou a rodinou, ako základ pre zapojenie rodičov, zohľadnenie možných jazykových a kultúrnych bariér a zameranie sa na najzraniteľnejšie rodiny/rodičov.
6. **Riešenie problémov a učenie orientované na výsledky**, s cieľom zvýšiť pozitívne postoje žiakov a rodičov ku škole, motiváciu detí k učeniu sa a mieru ich úspešnosti.
7. **Spoločné stanovenie a pochopenie výchovných a vzdelávacích očakávaní voči** žiakom, zabezpečenie toho, aby rodičia aj učitelia mali rovnaké porozumenie cieľom a štandardom výchovy a vzdelávania dieťaťa.
8. **Flexibilný rámec spolupráce, hodnotenia a spätnej väzby** týkajúcich sa kvality spolupráce a zapojenia rodičov na základe spokojnosti a očakávaných zmien, s cieľom reagovať na rozdiely a dynamiku zapojenia rodičov, vrátane využívania online nástrojov na podporu na diaľku.

Z hľadiska týchto zásad je úspešné partnerstvo pravdepodobnejšie, ak škola aktívne pristupuje k potrebám a silným stránkam rodín tým, že:

- **Prispôsobí rozvrh aktivít**, s ohľadom na rôzne rodinné štruktúry a potreby (vrátane osamelých rodičov, vysokého počtu detí v rómskych rodinách, pracovného času na plný úväzok, obmedzenej dostupnosti rodičov, vzdialeného bydliska a dopravných obmedzení atď.).
- **Aktívne rieši potenciálne komunikačné nedostatky** vyplývajúce z jazykových bariér, neefektívnych komunikačných kanálov a neexistencie štandardizovanej komunikačnej platformy. Zavedenie rôznych komunikačných kanálov zabezpečuje, že každá rodina môže dostávať dôležité aktualizácie alebo oznámenia.
- **Vytvára inkluzívne prostredie založené na spolupráci**, ktoré zahŕňa a rešpektuje rozmanitosť rodín a rôzne spôsoby a možnosti zapojenia rodičov.
- **Napomáha rodičom k dôslednému pochopeniu** vzdelávacích postupov, vyučovacích metód a pedagogických prístupov. Tento aktívny prístup pomáha predchádzať napätiam a posilňuje spoluprácu pri podpore vzdelávania detí.

Ako môžu školy posilniť spoluprácu medzi rodičmi a školou

Keď sa školy a rodičia spoja, vytvoria pre žiakov priaznivejšie, obohacujúcejšie a prínosnejšie vzdelávacie prostredie. Na posilnenie spolupráce medzi rodičmi a školami by sa mali zväziť nasledujúce kroky.

Krok č. 1: Identifikácia súčasných postupov školy v oblasti spolupráce rodičov a školy, najmä hľadanie toho, čo funguje dobre. Je potrebné zväziť rôzne formy a kanály komunikácie a spoločne s rodinou vytvoriť stratégie a prístupy šité na mieru, ktoré budú reagovať na jej potreby a priority. Školy a učitelia sa môžu opierať o svoje skúsenosti a osvedčené postupy, ako aj hľadať nápady prostredníctvom zdieľania skúseností s kolegami z iných škôl, v profesijných a učiteľsko-rodičovských združeniach, na konferenciách, podujatiach.

Krok č. 2: Zmapovanie silných stránok a potrieb rodín (zameranie sa na rodiny, ktorým by prospela väčšia spolupráca medzi rodičmi a školou, ako sú zraniteľné rodiny) a vytvorenie účinných stratégií na podporu plnej účasti a zapojenia rodičov do vzdelávania detí (pozri prílohu, tabuľka č. 1). Medzi rôzne spôsoby mapovania silných stránok a potrieb rodín patria napr.:

- Online prieskumy, workshopy, diskusie vo fokusových skupinách a stretnutia učiteľov a rodičov so spätnou väzbou. Aby sa predišlo jazykovým a kultúrnym bariéram, ktoré by mohli brániť efektívnej komunikácii a zisteniam, odporúča sa použiť profesionálny preklad alebo požiadať o pomoc rodičov, ktorí hovoria daným jazykom (jazykmi).
- V prípade ťažko dostupných rodín žijúcich v segregovaných alebo odľahlých oblastiach, s vážnymi životnými alebo zdravotnými problémami, by sa mali zväziť návštevy v domácnostiach. Súčasťou návštevneho tímu by mohli byť

KROK 4

VYJADRENIE ZÁVÄZKU
ZAPOJIŤ RODIČOV DO TVORBY
KLÚČOVÝCH ŠKOLSKÝCH
DOKUMENTOV

KROK 5

VYPRACOVANIE PLÁNU NA
ZLEPŠENIE SPOLUPRÁCE MEDZI
RODIČMI A ŠKOLOU (VRÁTANE
MONITOROVANIA POKROKU PRI
JEHO REALIZÁCII).

zástupcovia školy (učitelia, pracovníci podporného tímu), ako aj zodpovedné miestne orgány a v prípade potreby aj iní zástupcovia komunity (napr. miestna nezisková organizácia).

Krok č. 3: Zmapovanie partnerov na miestnej a národnej úrovni, ktorí môžu posilniť spoluprácu s rodinami, využiť rôzne zdroje a podporné služby s cieľom zlepšiť celkové vzdelávacie skúsenosti študentov. Patria sem:

- Organizácie občianskej spoločnosti (MNO) so zameraním na vzdelávanie, podporu rodiny a rozvoj komunity na národnej a miestnej úrovni, rodičovské združenia alebo významná organizácia na podporu rodiny (miestne rómske MNO a lídri rómskej komunity), ktoré ponúkajú zdroje a poradenstvo, miestne komunitné centrá a služby alebo susedské komunitné združenia, ktoré organizujú workshopy pre rodiny.
- Štátne inštitúcie, ktoré dohliadajú na vzdelávanie a starostlivosť o rodinu, ako napríklad ministerstvo školstva, ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny alebo inštitúcie služieb pre rodinu, ktoré poskytujú informácie o vzdelávacích politikách a podporných programoch, ako aj miestne/okresné inštitúcie, miestne školské úrady, odbory sociálnych služieb alebo oddelenie obecného úradu pre vzdelávanie, ktoré sú zodpovedné za vzdelávanie a komunitné služby.
- Obchodní a firemní partneri s iniciatívami spoločenskej zodpovednosti podnikov (CSR) týkajúcimi sa vzdelávania a rodinného blahobytu (firma ponúka štipendiá, mentorské programy alebo sponzoruje školské podujatia).
- Neziskové organizácie zamerané na vzdelávanie a služby pre rodiny, konkrétne podpora špecializovaného rodinného poradenstva, duševného zdravia, podpory

vzdelávania, miestnych organizácií (vrátane rodičovských MNO) ponúkajúcich mimoškolské programy, služby doučovania alebo rodinné poradenstvo.

- Súčasťou partnerstva medzi školou a rodinou by mali byť médiá a komunikačné kanály alebo platformy, ktoré majú podporovať vzdelávanie a zapojenie rodiny, napríklad noviny, rozhlasové stanice, televízne kanály, ktoré uvádzajú vzdelávacie programy alebo obsah zameraný na rodiny.

Krok č. 4: Vyjadrenie záväzku zapojiť rodičov do tvorby kľúčových školských dokumentov (plán rozvoja školy, školský vzdelávací program atď.), zdôraznenie cieľov a zámerov spolupráce ako základu spoločnej vízie.

Krok č. 5: Vypracovanie plánu na zlepšenie spolupráce medzi rodičmi a školou (vrátane monitorovania pokroku pri jeho realizácii). Toto je podstata stratégií školy na odstránenie všetkých nedostatkov a výziev pre efektívnu spoluprácu rodičov a školy.

Rôzne formy spolupráce v slovenskom kontexte

V školách na Slovensku sa rozlišujú rôzne formy spolupráce:

„Spoluprácu školy s rodinou môžeme podľa možnosti školy rozdeliť do dvoch základných skupín, a to na skupinové formy spolupráce s rodičmi a individuálne formy spolupráce.

Skupinové formy spolupráce s rodičmi môžu zahŕňať:

- prednášky a diskusie na vybrané témy, ktoré samotní rodičia považujú za aktuálne (napr. Ako žiť s tínedžerom, Agresívne správanie detí v škole, Šikanovanie a jeho formy, Detské neurózy...),
- informovanie rodičov o inovatívnych programoch, inovatívnych učebných osnovách a školských vzdelávacích programoch,
- organizovanie vzdelávacích programov pre rodičov detí s vývinovými poruchami učenia (dyslexia, inortografia, dyskalkúlia) atď.

Individuálne formy spolupráce s rodičmi môžu zahŕňať:

- poskytovanie najdôležitejších informácií o škole, o vedení školy a jednotlivých učiteľoch, štruktúre vzdelávania, pravidelná písomná, e-mailová alebo telefonická komunikácia informujúca rodičov o pokrokoch dieťaťa v učení a správaní, oboznámenie s programom rodičovských združení vopred, aby si mohli pripraviť otázky a byť aktívnejší,
- venovanie osobitnej pozornosti neúplným rodinám alebo rodinám s adoptovaným dieťaťom,
- pravidelné informovanie rodičov najmä o pozitívnych stránkach dieťaťa, nielen o problémoch.“

Zdroj: <https://www.skolskyportal.sk/skola-rodina/formy-spoluprace-skoly-rodicov>

Stratégie pre školy na zlepšenie spolupráce medzi rodičmi a školami

Pri vypracúvaní plánu na zlepšenie spolupráce medzi rodičmi a školou možno zvážiť nasledujúce stratégie.

Stratégia č. 1

Vypracovanie jasných a transparentných politík, ktoré zdôrazňujú a uprednostňujú zapojenie rodičov, pričom používajú frázy ako „na každej rodine záleží“, „rodičia sú prvými a dlhodobými učiteľmi detí“, „posilnení rodičia môžu podporovať svoje deti“, „učenie môže byť atraktívne“ a „prístup celej školy“.

Stratégia č. 2

Prejavovanie rešpektu k rôznym kultúrnym prostrediam a vytváranie školského prostredia, ktoré prijíma rozmanitosť, podporuje kultúrne porozumenie a aktívne zapája rodičov do vytvárania inkluzívnej komunity. To zahŕňa činnosti, ako napr.:

- Zapojenie rodín do plánovania kultúrne relevantných podujatí, zabezpečenie príjemnej a priateľskej atmosféry; overenie si, či sa všetci rodičia cítia byť pozvaní k spolupráci.
- Usporiadanie spoločných obedov, na ktorých rodiny prinesú jedlá zo svojho kultúrneho prostredia (môže to byť na úrovni triedy). Rodičia tak majú možnosť nadviazať kontakt pri jedle a navzájom sa dozvedieť viac o svojich kulinárskych tradíciách.
- Usporiadanie výstav alebo expozícií s artefaktmi, oblečením a predmetmi reprezentujúcimi rôzne kultúry; rodičia môžu prispieť predmetmi, ktoré majú význam pre ich dedičstvo – napríklad iniciovanie projektov, v rámci ktorých rodiny vytvárajú vizuálne reprezentácie svojho dedičstva. Môže ísť o rodokmene, plagáty dedičstva alebo multimediálne prezentácie, ktoré sa potom zdieľajú s komunitou školy.

Stratégia č. 3

Facilitovanie dialógu s rodičmi, s cieľom zabezpečiť vzájomné porozumenie prostredníctvom vhodných a zrozumiteľných komunikačných materiálov, ako aj stretnutí. Je dôležité zabezpečiť, aby obojsmerná komunikácia bola prístupná a inkluzívna. Napríklad:

- Pravidelná komunikácia s rodinou, informovanie rodín o školskom programe a podujatiach.
- Zámerné konanie s cieľom oznámiť pozitívne správy (napríklad uznanie úspechov alebo dobrého správania dieťaťa).
- Učitelia sú k dispozícii v triede na neformálne rozhovory pred vyučovaním a hneď po ňom.
- Zraniteľné rodiny sú priebežne a v plnom rozsahu informované o pokroku svojho dieťaťa.

Preukázanie rešpektu k rozmanitosti poskytovaním viacjazyčnej podpory

Poskytovanie viacjazyčnej podpory s rešpektom k rôznorodým jazykovým skupinám pomáha zdôrazňovať dôležitosť prijatia a využívania jazykovej rozmanitosti na vytvorenie inkluzívnej a obohacujúcej vzdelávacej skúsenosti pre všetkých žiakov. Nasledujúce nápady si prispôbajte na základe špecifických potrieb a kontextu vašej školy:

- Zriadte v školách knižné kútiky alebo centrá pomôcok, ktoré budú ponúkať rôzne viacjazyčné knihy, vzdelávacie materiály a zdroje.
- Zabezpečte dvojazyčné učebné materiály a zdroje v triedach na podporu žiakov v ich rodnom jazyku (napríklad pre ukrajinské deti utečencov).
- Zapojte rodiny a miestne knižnice do pomoci pri zhromažďovaní učebníc, pracovných listov a vizuálnych pomôcok, ktoré uľahčujú porozumenie; zahrňte aj technicky jednoduchšie, aj komplikovanejšie riešenia a zariadenia na podporu a zlepšenie jazykových a komunikačných zručností neverbálnych žiakov; v prípade potreby zahrňte zdroje (profesionálnych prekladateľov a rodinných príslušníkov) na výučbu niekoľkých slov alebo znakov (pre posunkovú reč), ako sú bežne používané slová (ahoj, dovidenia, ďakujem, prosím atď.), a používajte ich v každodenných rutinných činnostiach a pri učení.
- Zavedte program jazykových kamarátov (buddies), v rámci ktorého sa žiaci, ktorí ovládajú rôzne jazyky, spájajú s tými, ktorí potrebujú podporu, čím sa podporuje rovesnicke učenie.
- Zorganizujte podujatia alebo týždne venované oslave kultúrnej a jazykovej rozmanitosti v rámci školskej komunity. Patria sem jazykové festivaly, kultúrne predstavenia a interaktívne workshopy.
- Zapojte viacjazyčné rozprávanie príbehov, v rámci ktorého sa žiaci, učitelia a rodičia podelia o príbehy vo svojich rodných jazykoch. Podporuje sa tým uznanie a porozumenie jazykov.
- Usporiadajte semináre pre rodičov, ktoré sa zameriavajú na podporu rozvoja jazyka doma. Poskytnite rodičom zdroje a stratégie na posilnenie jazykových zručností v materinskom jazyku ich dieťaťa.
- Vypracujte a zavedte inkluzívne jazykové pravidlá, ktoré uznávajú a potvrdzujú jazykovú rozmanitosť v škole. Zabezpečte, aby sa uznávali a rešpektovali všetky jazyky, ktorými hovoria žiaci.

Stratégia č. 4

Jasne definované očakávania (od rodín aj škôl) týkajúcich sa zapojenia rodičov. To znamená, že je potrebné spoločne určiť, ako môžu školy a rodičia prispieť k vzdelávaniu detí a aký druh podpory možno od školy očakávať. V prípade zraniteľných rodín si definovanie očakávaní bude vyžadovať spoločné chápanie učenia sa a jeho výsledkov a prejavovanie záujmu o osobitosť a silné stránky rodín.

Stratégia č. 5

Umožnenie flexibilného zapojenia/angažovanosti vrátane virtuálnych stretnutí, víkendových podujatí a asynchrónnej komunikácie prispôbenej potrebám rodiny

(riešenie jazykových problémov, flexibilné termíny a načasovanie, zameranie na priority a krátkodobé ciele atď.).

Príklady flexibilných možností

Učitelia v škole Belmont v Austrálii sa zaujímajú o to, ako naplánovať stretnutia s rodičmi, aby oslovili všetkých rodičov. Skoré popoludnie (okolo 14:00) je čas, ktorý vyhovuje tým rodičom, ktorí si v tom čase vyzdvihujú deti zo školy; zatiaľ čo večer (okolo 19:00) je vhodný pre pracujúcich rodičov. Pre niektoré rodiny (napr. pre osamelých rodičov pracujúcich na druhú

zmenu) sú najvhodnejšie večerné stretnutia. Stretnutia v tejto škole sú naplánované v troch rôznych časoch po pol hodine, aby sa rodičia mohli na stretnutia dostaviť. Vedúci pracovníci školy sa tiež pýtajú rodín, čo im najviac vyhovuje, a počas týchto stretnutí zabezpečujú starostlivosť o deti.

Source: <https://ero.govt.nz/sites/default/files/2021-05/Teaching-strategies-that-work-Parent-partnerships2.pdf>

Stratégia č. 6:

Využívanie technológií, ak je to možné, pomocou online platforiem, aplikácií a komunikačných nástrojov na informovanie rodičov, poskytovanie prístupu k zdrojom a uľahčenie virtuálnych príležitostí na zapojenie.

- Pre deti, ktorých materinským jazykom nie je slovenčina, by mohla byť potrebná dodatočná podpora pri učení sa zo strany rodičov a učiteľov. Stojí za to preskúmať aplikácie a nástroje na učenie sa jazyka, ktoré môžu rodičia a deti používať spoločne: Duolingo, Babbel alebo Rosetta Stone majú funkcie vhodné pre rodiny. Spojte sa s inými rodičmi prostredníctvom miestnych komunitných skupín alebo online fór, pretože zdieľanie skúseností a tipov môže byť obojstranne prospešné.
- Využívajte vzdelávacie aplikácie, ktoré pomáhajú rodičom a deťom zapojiť sa do domáceho učenia – napríklad Eductify, Edujoy Games a FíhaTralala. Inšpiráciou na začlenenie interaktívnych aktivít na výučbu jazyka môžu byť aj ďalšie zaujímavé aplikácie zo Severnej Ameriky (napríklad Little Pim, Gus on the Go alebo ABC mouse).
- Vyhľadajte dostupné možnosti bezplatného online vzdelávania.

Príklady využitia technológie

- **Fínsko** využíva online platformy, ktoré uľahčujú komunikáciu medzi rodičmi a učiteľmi. Tieto platformy umožňujú aktualizovať informácie o pokroku dieťaťa, nadchádzajúcich úlohách a školských podujatiach v reálnom čase, čím podporujú nepretržitú spoluprácu.
- Na Slovensku sa využíva aplikácia EduPage, ktorá poskytuje všetky potrebné informácie o vzdelávacích výsledkoch žiakov, ako aj komunikačný kanál medzi učiteľmi a rodičmi.

Stratégia č. 7

Podpora zapojenia rodičov do školských aktivít a podujatí. Napríklad:

- V priebehu roka sa môžu organizovať rôzne aktivity a podujatia (športové aktivity, mimoškolské aktivity, celoškolské podujatia, školský vzdelávací program atď.) s cieľom zapojiť rodičov. Je dôležité zapojiť rodičov/rodiny do plánovania a organizácie takýchto aktivít a podujatí. Príkladom sú „Rodinné

večery rozvíjania gramotnosti“, kde sa rodičia a deti zapájajú do aktivít zameraných na čítanie, workshopov zameraných na gramotnosť a podujatí súvisiacich s knihami.

- Na konci školského roka môže škola zorganizovať výstavu na oslavu úspechov jej žiakov a ich rodín. Každá trieda (vrátane učiteľov, rodičov a žiakov) si môže vytvoriť vlastný plagát, na ktorom predstaví svoje individuálne a tímové/triedne úspechy. Rodiny možno tiež povzbudiť, aby prezentovali svoje úspechy a oslávili tak svoje úsilie a úspechy svojich detí v učení.

Príklady aktivít na podporu zapojenia rodičov do školských aktivít a podujatí

V škole **East Taieri v Otagu na Novom Zélande** zapojili učitelia rodičov do autentického učenia sa matematiky spolu s ich deťmi, v rámci iniciatív ministerstva školstva „Zrýchlenie osvojovania gramotnosti“ (Accelerating Learning Literacy – ALL) a „Zrýchlenie učenia sa matematiky“ (Accelerating Learning in Mathematics – ALiM). To zahŕňalo:

- Každý druhý piatok mali deti „raňajkovú matematiku“, kde sa počas raňajok delili s rodičmi o svoje pokroky a stratégie učenia. Rodičia sú vítaní v školách, aby sa dozvedeli o učení matematiky ich detí a zároveň si vychutnali spoločné raňajky.
- Deti spolu s učiteľom absolvovali „Veľký deň matematiky“, počas ktorého navštívili svojich rodičov v práci, aby videli matematiku v praxi (kaviareň, pošta, knižnica, supermarket atď.).
- Na konci programu sa učitelia stretli s každým dieťaťom a jeho rodičmi, aby prediskutovali pokrok dieťaťa. Učitelia dali rodinám súbor nápadov a deti sa s rodičmi podelili o vedomosti a stratégie, ktoré zvládli.⁶

Na Slovensku školy organizujú podujatia „Oslava učenia“. Ciele tohto typu podujatí sú:

- Prezentovať rodičom, čo sa žiaci naučili v škole, ako zvládli daný predmet.
- Podporovať spoluprácu detí a rodičov.
- Podporovať spoluprácu medzi rodičmi.
- Zvýšiť pochopenie rodičov pre domácu prípravu detí na vyučovanie a vcítiť sa do úlohy dieťaťa.

Na oslavách učenia majú rodičia možnosť oboznámiť sa s metódami práce v triede a s dosiahnutými výsledkami. Uskutočňujú sa najčastejšie po absolvovaní tematického celku učebných osnov alebo časti celoročnej témy, kedy žiaci prezentujú, ako zvládli učivo, čo sa naučili. Svoju šikovnosť, získané zručnosti a vedomosti uplatňujú pri riešení rôznych úloh, pri ktorých často spolupracujú s rodičmi. Zážitkovou formou sa rodičia oboznamujú napr. s metódami rozvíjania sociálnych a personálnych kompetencií detí, s fungovaním pravidiel a postupov v triede.⁷

⁶ Zdroj: <https://ero.govt.nz/sites/default/files/2021-05/Teaching-strategies-that-work-Parent-partnerships2.pdf>

⁷ Zdroj: <https://www.skola21.sk/kniznica/spolupraca/spolupraca-s-rodicmi/dalej>

Odporúčania pre vzdelávací systém týkajúce sa zvýšeného zapojenia rodičov

Zlepšenie zapojenia rodičov si vyžaduje systémový prístup. Zriaďovatelia škôl, obce a štátne inštitúcie by preto mali zvážiť nasledujúce stratégie.

Úvaha č. 1: Začlenenie cieľov a stratégií zapojenia rodičov do vzdelávacích politík na miestnej a národnej úrovni, zabezpečenie ich inklúzie a zohľadnenie rôznych rodinných štruktúr a potrieb najzraniteľnejších rodín, rodín s rôznym pôvodom, jazykom, kultúrnymi normami a sociálno-ekonomickým postavením.

Úvaha č. 2: Zahnúť zapojenie rodičov ako kľúčovú tému do programov odbornej prípravy učiteľov a ich priebežného profesijného rozvoja a poskytovať školenia o efektívnej komunikácii medzi rodičmi a učiteľmi a zmysluplnej spolupráci (pre školenia pred nástupom do zamestnania aj počas neho).

Úvaha č. 3: Zabezpečenie rozpočtových prostriedkov na programy, semináre a technológie, ktoré uľahčujú účinnú komunikáciu a spoluprácu medzi školami a rodičmi.

Úvaha č. 4: Podpora partnerstiev medzi školami, komunitnými organizáciami a miestnymi zainteresovanými stranami s cieľom poskytnúť ďalšie zdroje, podporné služby a možnosti zapojenia rodičov/škôl.

Úvaha č. 5: Rozvíjanie podporných programov, ktoré povzbudzujú rodičov, aby sa aktívne zapájali do rozhodovacích procesov a prispievali k riadeniu školy (príkladom je Efektívne rodičovstvo).

1. Ktorú zraniteľnú skupinu žiakov/rodín poznáte vo svojej škole a aké sú kľúčové aspekty nadviazania spolupráce s týmito rodinami?
2. Napíšte, čo je potrebné zmeniť v spolupráci medzi školou a rodinou, aby sa zvýšilo zapojenie rodičov do učenia a vzdelávania detí.
3. Aké boli pre vás najdôležitejšie poznatky z tejto časti? Ktoré stratégie a príklady vás najviac inšpirujú?

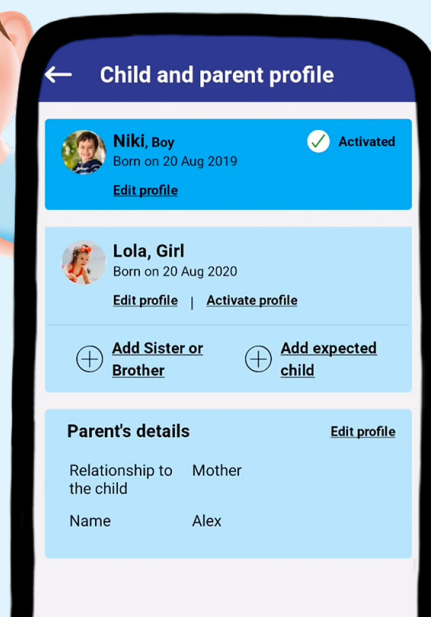

ZAMYSLITE SA

Aplikácia Bebbio

Rodičovská aplikácia Bebbio pre rodičov detí od 0 do 6 rokov poskytuje vedecky podložené informácie a užitočné interaktívne nástroje, ktoré pomôžu pri podpore zdravia a rozvoja dieťaťa. Aplikácia bola adaptovaná v spolupráci so slovenskými pediatriami a vývinovými špecialistami a ponúka širokú škálu užitočných funkcií, ktoré rodičom umožnia robiť správne rozhodnutia pri starostlivosti o dieťa.

GOOGLE
PLAYSTORE

APPLE
APP STORE

© UNICEF/UNI664507/

3 PODPORA ZAPOJENIA RODIČOV

Táto časť obsahuje návrhy niekoľkých stratégií, tipov a príkladov, ako môžu učitelia, vychovávatelia, odborní zamestnanci a ďalší pracovníci školy skvalitniť svoje postupy na podporu rodičov a na ich zmysluplné zapojenie do života školy.

Stratégie na posilnenie rodičovských zručností

Školy môžu vytvoriť vzdelávaciu komunitu skladajúcu sa z učiteľov, rodičov, žiakov a miestnych zainteresovaných strán, ktorá pomôže posilniť rodičovské zručnosti. Toto podporné prostredie posilňuje rodičov, aby podporovali svoje deti v učení. Tu sú praktické tipy na podporu rodičov pri posilňovaní ich rodičovských zručností:

TIP Č. 1: PONÚKAJTE PRAVIDELNÉ WORKSHOPY A ŠKOLENIA, ONLINE ZDROJE A WEBOVÉ SEMINÁRE PRE RODIČOV

- Mali by sa týkať rôznych aspektov výchovy: efektívnej komunikácie, pozitívnej disciplíny, stanovovania hraníc, budovania sebaúcty atď.
- Príležitosti na vzdelávanie môžu mať aj podobu dôveryhodných online materiálov a webinárov o vývine dieťaťa, rodičovských stratégiách a zvládaní správania dieťaťa.

Príklady seminárov, školení, online zdrojov a webinárov pre rodičov

- Na **Floride v USA** niektoré školy zriadili „rodičovské akadémie“. Tieto akadémie ponúkajú workshopy, kurzy a zdroje, aby rodičia získali vedomosti a zručnosti potrebné na účinnú podporu vzdelávania svojich detí.
- Na **Slovensku** Únia materských centier ponúka „[Akadémiu praktického rodičovstva](#)“, ktorá ponúka sériu workshopov/prednášok s odborníkmi na rôzne témy týkajúce sa vývinu dieťaťa. Ide o možnosti neformálneho vzdelávania a výmeny skúseností prostredníctvom rodičovských skupín, facilitovaných diskusií, ako aj kurzov (jednorazové semináre, dlhšie kurzy atď.), besied a prednášok.

TIP Č. 2: ZALOŽTE A SPRAVUJTE PODPORNÉ SKUPINY PRE RODIČOV

- Sú to priestory, kde si rodičia môžu vymieňať skúsenosti, odborné rady a učiť sa jeden od druhého. Pre zraniteľné rodiny môžu byť takéto podporné skupiny mechanizmom pomoci. Podporné skupiny môžu tiež pomôcť zaviesť programy ako jazykového zbližovanie, v rámci ktorých sa rodičia môžu naučiť základné frázy v rôznych jazykoch, ktorými sa hovorí v školskej komunite, čím sa podporuje jazyková rozmanitosť a podporuje medzikultúrna komunikácia.

Príklad podporných skupín pre rodičov

- Na **Slovensku** Únia materských centier a Platforma rodín detí so zdravotným znevýhodnením ponúkajú podporné rodičovské skupiny, kde majú rodičia bezpečný priestor učiť sa a spoliehať sa jeden na druhého pri riešení rôznych problémov, ako aj oslavovať radosti z rodičovstva.

TIP Č. 3. ZABEZPEČTE V ŠKOLE ŠPECIFICKÉ PRIESTORY PRE SPOLOČENSKÉ STRETNUTIA RODIČOV

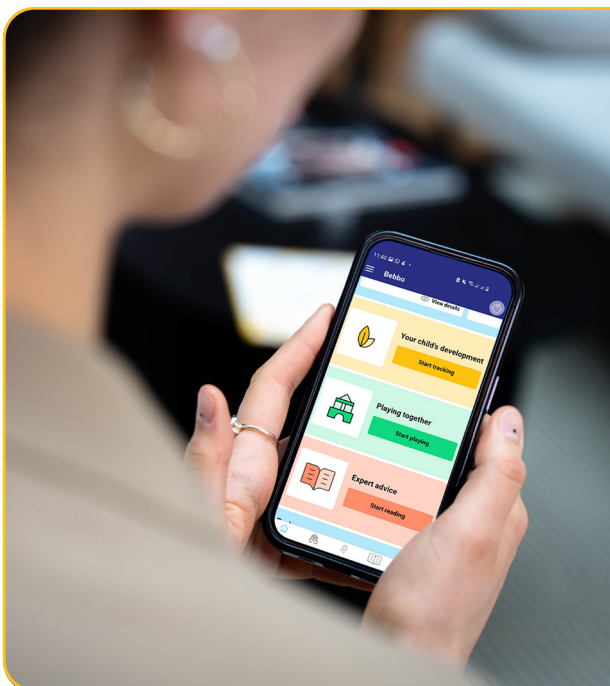
- **Rodičovská knižnica/knižný kútik** s knihami a materiálmi, ktoré sa môžu týkať rôznych rodičovských tém a pomôcť rodičom získať prehľad a nové pohľady a tipy na výchovu a učenie sa doma.
- **Priestor na pokojné individuálne konzultácie s odborníkmi** vrátane individuálneho poradenstva a praktických tipov zameraných na konkrétne výchovné problémy (vývinové a/alebo vzdelávacie ťažkosti, problémy vo vzťahoch s rovesníkmi, kríza vo vývoji identity).
- Môžu sa tiež ponúkať **diskusné fóra o problémoch rodičovstva** (online alebo osobné priestory), kde sa rodičia môžu otvorene podeliť o ťažkosti, požiadať o radu a získať podporu komunity.

Príklady priestorov pre spoločenské stretnutia rodičov v škole

- V **Spojenom kráľovstve** niektoré školy zriadili centrá pre zapojenie rodičov. Tieto centrá slúžia ako priestory pre rodičov, kde majú prístup k zdrojom, zúčastňujú sa na workshopoch a zapájajú sa do diskusií o podpore učenia sa svojich detí.
- Na **Slovensku** mnohé materské a základné školy pravidelne organizujú „Dni otvorených dverí“. Počas nich si rodičia môžu vyskúšať metódy a formy výučby, ktoré školy uplatňujú pri vzdelávaní detí. Majú tiež možnosť zúčastniť sa na diskusných skupinách, vymeniť si s ostatnými rodičovské skúsenosti s prípravou detí na školu, individuálne konzultovať s učiteľmi a odborníkmi (napr. špeciálnymi pedagógmi, psychológmi, školskými sestrami atď.)

TIP Č. 4. ODPORÚČAJTE RELEVANTNÉ RODIČOVSKÉ APLIKÁCIE A ONLINE PLATFORMY

- Tieto zdroje by mali pokrývať rôzne a špecifické aspekty rodičovstva.

Príklady rodičovských aplikácií a online platforiem

- Únia materských centier
<https://www.materskecentra.sk/>
- Akadémia praktického rodičovstva
<http://www.akademiarodicovstva.sk/#>
- Slovenská rada rodičovských združení – Projekt Na deťoch nám záleží – <https://srrz.sk/projekt-na-detoch-nam-zalezi-aj-v-21-storoci-diskusne-forum/>

Aplikácia Bebbo

Aplikácia Bebbo je navrhnutá tak, aby rodičom podávala pomocnú ruku a poskytovala jednoduché tipy na témy, ako je odsávanie mlieka, výživa detí, učenie, hranie sa, ochrana detí a mnoho ďalších. Bebbo poskytuje používateľom informácie založené na štúdiách a odborných znalostiach UNICEF a užitočné interaktívne nástroje, ktoré pomáhajú vychovávať a podporovať zdravie a vývin ich detí.

Stratégie na podporu komunikácie medzi učiteľom a rodičom

Pravidelná a otvorená obojstranná komunikácia medzi rodičmi a učiteľmi je veľmi dôležitá. To zahŕňa vytvorenie príjemnej atmosféry, poskytovanie pozitívnej spätnej väzby a uznania, uskutočňovanie individuálnych stretnutí a konferencií, využívanie podporných technologických riešení a stanovenie jasných očakávaní od oboch strán. Tu je niekoľko tipov, ktoré môžu posilniť komunikáciu medzi učiteľmi a rodičmi:

TIP Č. 1. ZABEZPEČTE JAZYKOVÚ ZROZUMITEĽNOSŤ V PRÍPADE JAZYKOVÝCH BARIÉR

- Šírte preložené materiály alebo zabezpečte tlmočníkov, aby ste umožnili efektívnu komunikáciu s rodičmi z rôznych jazykových prostredí.
- Využívajte dostupné webové a telefónne aplikácie, vrátane zariadení na augmentatívnu alternatívnu (podporuje existujúce, ale nedostačujúce komunikačné schopnosti) komunikáciu pre rodiny a študentov s komplexnými rečovými a komunikačnými potrebami – môže ísť o riešenie využívajúce vyspelú technológiu (<https://globalsymbols.com/symbolsets>), alebo riešenie využívajúce jednoduchšiu technológiu (<https://www.twinkl.com/teaching-wiki/pictogram>).

TIP Č. 2. ORGANIZUJTE INFORMAČNÉ WORKSHOPY A STRETNUTIA PRE RODIČOV

- Pokryte rôzne témy učenia sa a vyučovania (stratégie a metodiky), s cieľom aktívne zapojiť rodičov do učenia sa ich detí.
- Pre rodičov s jazykovou bariérou mnohé školy ponúkajú kurzy pre rodičov v jazyku, v ktorom sa deti vzdelávajú v škole (vrátane kurzov slovenského jazyka pre rodičov z Ukrajiny).
- Pre rodičov s nízkymi finančnými zdrojmi môžu učitelia vytlačiť niekoľko učebných materiálov (pracovné listy) s jasnými učebnými úlohami pre deti a pre rodičov, aby podporili učenie sa detí.
- Diskutujte s rodičmi o hlavných charakteristikách priaznivého prostredia na učenie sa doma a ponúknite konkrétne návrhy na učenie sa hrou (používanie kamienkov, listov, gaštanov na precvičovanie matematiky v prírode; používanie vonkajších aktivít na precvičovanie tímovej práce pri športe; precvičovanie predstavivosti kreslením do piesku, snehu; učenie sa počítania objemu pri hrách s vodou; odhadovanie a meranie vzdialeností pešo na dvore alebo v jeho časti; atď.).

TIP Č. 3. UMOŽNITE CITLIVÚ KOMUNIKÁCIU

- Promptne reagujte na otázky rodičov a včas riešte ich problémy alebo otázky, čím dáte najavo, že si ich príspevky ceníte a vážne ich zvažujete.
- Zavedte rutinnú komunikáciu (pomocou školských nástieniek, informačných stolov, digitálnych platforiem a aplikácií, e-mailov, fór), aby rodičia vedeli, kedy majú očakávať informácie, a aby sa znížila neistota.
- Zavedte krátke tlačené papierové správy s dôležitými informáciami, ktoré musia rodičia podpísať a poslať späť, aby potvrdili, že s nimi súhlasia alebo sú s nimi oboznámení (preložené do ich materinského jazyka, aby sa zabezpečilo vzájomné porozumenie).

© UNICEF/UNI508183/Ratushniak

Stratégie na posilnenie postavenia rodičov v oblasti dobrovoľníctva a rozhodovania

Prostredníctvom praktických stratégií, ktoré aktívne zapájajú rodičov do dobrovoľníckej činnosti a participatívneho rozhodovania, môžu školy vytvoriť inkluzívne, kooperatívne a podporujúce vzdelávacie prostredie.

Príklady rád rodičov

- V Škótsku sa na výbere riaditeľov často podieľajú rady rodičov. Školy v Škótsku konzultujú so zamestnancami aj rodičmi pri tvorbe vzdelávacích programov, výbere predmetov vyučovaných na jednotlivých školách a definovaní obsahu predmetov.
- V Turecku niektoré rozhodnutia, vrátane tých o pridelovaní zdrojov, prijíma ústredná vláda za účasti združení rodičov a učiteľov.
- Na Slovensku deleguje rodičovské združenie na školách svojich zástupcov do Rady školy. Prostredníctvom nich môžu rodičia priamo ovplyvňovať strategické zámery školy, podieľať sa na výbere riaditeľa školy a majú možnosť predkladať návrhy na spôsoby spolupráce medzi školou a rodinami žiakov.⁸

TIP Č. 1. VYTVORTE RADY RODIČOV

Rady, v ktorých môžu rodičia diskutovať o školských záležitostiach, poskytovať podnety a spolupracovať pri rozhodovacích procesoch. Rady sa zvyčajne skladajú zo zástupcov každej triedy a rodičia môžu do rady nominovať seba alebo niekoho iného z triedy. Učitelia by mali zdôrazniť dôležitosť začlenenia zástupcov zraniteľných skupín.

TIP Č. 2. PODPORUJTE AKTÍVNU ÚČASŤ RODIČOV

- Zriadte rodičovské združenia ako platformu pre rodičov, ktorí môžu dobrovoľne pracovať v škole, vyjadrovať svoje pripomienky a prispievať k rozhodnutiam ovplyvňujúcim školskú komunitu.
- Poskytnite rôzne dobrovoľnícke príležitosti s rôznymi úlohami, od pomoci v triede pri organizovaní podujatí, až po zapojenie rodičov na základe ich záujmov a dostupnosti.
- Poskytnite rodičom príležitosť prispieť svojimi názormi a nápadmi, najmä pokiaľ ide o zlepšenie vzdelávacieho procesu, atmosféry a zdieľania hodnôt v škole, inklúziu, rešpektujúce vzťahy, napríklad prostredníctvom digitálnych platforiem.

⁸ Zdroj: <https://gpseducation.oecd.org/revieweducationpolicies/#!node=41727&filter=all>

- Organizujte podujatia zamerané na „rodinnú kultúru“, na ktorých môžu rodiny propagovať svoju rodinu (zvyky, subkultúry, komunikačné štýly, obľúbené hry, knihy, spôsob slávania sviatkov atď.).

TIP Č. 4. ZABEZPEČTE DEMOKRATICKÉ A INKLUZÍVNE ROZHODOVACIE PROCESY

- Skontrolujte, či kľúčové orgány školy (ako sú rady školy, rodičovské združenia atď.) zahŕňajú rôzne skupiny zástupcov rodičov, najmä zo zraniteľných rodín, a či podporujú a uplatňujú demokraciu a inkluzívnosť.
- Organizujte a zabezpečujte flexibilitu stretnutí, kde sa robia rozhodnutia, aby sa konali v rôznych časoch a aby ste sa prispôbili rodičom s rôznym rozvrhom a záväzkami.
- Predtým, ako vyjadria svoje myšlienky a hlasy, uistite sa, že rodičia sú dobre informovaní a rozumejú relevantným faktom súvisiacim s témami rozhodovania:
 - Poskytnite relevantné materiály včas, aby sa rodičia pri rozhodovaní necítili pod tlakom.
 - Zabezpečte účasť všetkých zástupcov zraniteľných rodín, alebo ak sa nemôžu zúčastniť, vopred zhromaždite ich názory, aby sa zabezpečilo, že ich hlasy budú zohľadnené.

Príklad aktivít dobrovoľníckeho tímu, školskej rady alebo rodičovského združenia:

1. Vytvorenie miestnosti pre rodičov/rodinného centra ako miesta zdieľania a stretávania sa, kde sa zhromažďujú rôzne rodinné zdroje a kde sú vítané všetky rodiny.
2. Každoročne pošlite poštou (alebo online) prieskum s cieľom nájsť talenty, možnosti a miesta pôsobenia potenciálnych dobrovoľníkov z radov rodičov.
3. Vytvorte informačný strom s kľúčovými informáciami na podporu rodín, najmä tých najzraniteľnejších a tých, ktoré to potrebujú.
4. Vytvorte rodinnú nástenku, na ktorej predstavíte rodinné kultúry a ich pôvod.
5. Deň/akcia humanitárnej pomoci alebo podobné aktivity na pomoc ľuďom postihnutým konfliktami a prírodnými katastrofami.

Podpora učenia sa doma

Učenie sa začína doma od prvých dní života a rodičia sú považovaní za prvých a celoživotných učiteľov detí. Preto je domáce prostredie nevyhnutné pre zdravý vývin detí od prvých rokov života. Učitelia majú dobré predpoklady na to, aby poskytovali praktické rady a usmerňovali rodičov pri poskytovaní podpory učenia sa detí v domácom prostredí (pozri prílohu, tabuľka č. 1).

TIP Č. 1. PODPORUJTE RODIČOV PRI ZHROMAŽĎOVANÍ RELEVANTNÝCH UČEBNÝCH ZDROJOV S OHĽADOM NA VEK/ÚROVEŇ VZDELANIA A ŠPECIFICKÉ POTREBY:

- Pomôžte rodičom vytvoriť doma priestor vhodný na učenie (mal by byť tichý a vhodný na sústredené učenie).
- Poradte rodičom, najmä tým s nízkymi príjmami, ako môžu získať prístup k bezplatným a relevantným online a tlačným zdrojom (v škole, mestskej knižnici alebo na iných miestach) a ponúknuť tak deťom viac príležitostí na mimoškolské vzdelávanie (napr. bezplatné online platformy, knihy pre deti v ich materinskom jazyku, pracovné listy, iné učebné materiály pre rôzne predmety).

TIP Č. 2. SPOLUPRACUJTE S RODIČMI NA VYTVORENÍ INDIVIDUÁLNYCH STRATÉGIÍ UČENIA SA NA ZÁKLADE SILNÝCH STRÁNOK DIEŤAŤA.

- Pre deti so zdravotným znevýhodnením je mimoriadne dôležité stavať na ich silných stránkach a zosúladiť priority a očakávania učiteľa a rodičov.
- Namiesto znižovania vzdelávacích očakávaní zvýšte podporu prostredníctvom spolupráce rodičov a učiteľov, definovania skutočných cieľov a zavádzania postupných stratégií.

TIP Č. 3. POVZBUDZUJTE RODIČOV, ABY ZAVIEDLI KAŽDODENNÉ ČÍTANIE A ROZPRÁVANIE

- Podporujte čítanie ako spoločnú rodinnú aktivitu – napríklad rodinné čítanie.
- Odporúčame interaktívne čítanie a rozprávanie príbehov.
- Podporujte rodičov, aby čítali spolu s deťmi a diskutovali o obsahu prečítaného.

TIP Č. 4. POMÔŽTE RODIČOM KLÁŠŤ DÔRAZ NA UČENIE HROU (pozri príloha, tabuľka č. 1)

- Usmernite ich, aby do hry zahrnuli určitý vzdelávací obsah.
- Usmernite ich, aby sa hry stali príležitosťou na rozvoj zručností.
- Umožnite rodičom učiť sa s deťmi prostredníctvom praktických projektov, experimentov a vzdelávacích hier.

TIP Č. 5. POVZBUDZUJTE RODIČOV, ABY PODPOROVALI KRITICKÉ MYSLENIE SVOJICH DETÍ

- Zapojte deti do rodinných diskusií alebo debát na rôzne témy, ktoré zodpovedajú ich veku. Povzbudzujte deti, aby vyjadrovali svoje názory, podložili svoje argumenty a zvažovali alternatívne názory.
- Predstavte úlohy na riešenie problémov v každodennom živote alebo rodinné hlavolamy, ktoré si vyžadujú logické uvažovanie. Spolupracujte s deťmi pri hľadaní rôznych riešení.
- Diskutujte o aktuálnych udalostiach a povzbudzujte deti k analýze článkov z médií. Preskúmajte rôzne pohľady na ten istý problém.
- Vykonávajte doma jednoduché vedecké experimenty. Podporujte deti v kladení otázok, vytváraní hypotéz a analýze výsledkov.

- Pozerajte spoločne filmy a potom diskutujte o deji, postavách a základných posolstvách. Povzbudzujte deti, aby o obsahu kriticky premýšľali.

Online platforma na podporu kritického myslenia:

Združenie „Čítanie a písanie pre kritické myslenie“ má online portál so zdrojmi na podporu rodičov pri rozvíjaní kritického myslenia ich detí. (<https://rwct.ngo/>). Česká jazyková verzia je k dispozícii tu: <https://kritickemysleni.cz/>.

TIP Č. 6. PRAVIDELNE SA STRETÁVAJTE S RODIČMI (KONZULTAČNÉ STRETNUTIA ALEBO KONFERENCIE), ABY STE PREDISKUTOVALI POKROK DIEŤAŤA, JEHO SILNÉ STRÁNKY A OBLASTI, KTORÉ JE POTREBNÉ ZLEPŠIŤ.

- Používajte digitálne komunikačné platformy (napr. e-maily, aplikácie na zasielanie správ alebo online portály) na zasielanie aktualizácií, pripomienok a individualizovanej spätnej väzby o študijných výsledkoch a správaní žiakov.
- Rozosielajte mesačné bulletiny (alebo blog učiteľa či webovú stránku) alebo nástenku (môže byť fyzická alebo virtuálna), v ktorých upozorníte na aktivity v triede, nadchádzajúce udalosti, dôležité oznámenia a študijné zameranie, uveďte tipy pre rodičov na podporu učenia sa doma. Môžu slúžiť aj ako vizuálne komunikačné nástroje.
- Zavedte diskusie s rodičmi vedené žiakmi, na ktorých sa žiaci aktívne zúčastňujú diskusií o svojich pokrokoch. Tento prístup podporuje zodpovednosť a angažovanosť študentov.
- Pravidelne telefonujte rodičom, aby ste s nimi prediskutovali pokrok jednotlivých žiakov, riešili ich problémy a oslavovali úspechy, pričom nezabúdajte, že individuálna komunikácia buduje dôveru.⁹

TIP Č. 7. SPOLOČNE OSLAUVUJTE

Spoločne oslavujte mílniky v učení a úspechy detí, udeľujte im ocenenia a uznania a povzbudzujte ich k ďalšiemu učeniu. Nasledujúce nápady si prispôsobte na základe preferencií a dynamiky vašej školskej komunity, pričom dbajte na to, aby každá udalosť zahŕňala žiakov a rodiny z rôznych zraniteľných rodín. Naučte publikum používať posunkovú reč na vyjadrenie uznania a ocenenia žiakom a rodinám, ktoré nepoužívajú verbálnu komunikáciu.

- Ocenenie **žiaka mesiaca** za vynikajúce výsledky, zlepšenie alebo pozitívne správanie. Usporiadajte slávnostný ceremoniál, na ktorý pozvete rodičov, aby ho oslávili spolu s učiteľmi.
- **Banket s udeľovaním cien rodičom a učiteľom** ako každoročné podujatie, na ktorom sa oceňujú žiaci aj rodičia za ich prínos pre školskú komunitu. Uznajte zapojenie a podporu rodičov.
- **Žiacke prehliadky** alebo výstavy, na ktorých deti prezentujú svoje projekty, umelecké diela alebo úspechy. Pozvite rodičov, aby sa zúčastnili a aktívne sa podieľali na oceňovaní a oslave úspechov svojich detí.
- Začleňte **viacjazyčné rozprávania príbehov**, na ktorom sa žiaci, učitelia a dokonca aj rodičia podelia o príbehy vo svojich rodných jazykoch, čím podporíte uznanie a porozumenie jazykov.
- **Organizujte zhromaždenia uznania** pod vedením žiakov, na ktorých budú prezentovať svoje úspechy rodičom a učiteľom, čím posilníte sebavedomie žiakov a ich rečnícke schopnosti.

⁹ Sheldon, S. B. Parents' Sociálne siete a presvedčenie rodičov ako prediktory rodičovskej angažovanosti (Social Networks and Beliefs as Predictors of Parental Involvement), *The Elementary School Journal* 102(4), Johns Hopkins University, 2002

Podpora spolupráce s komunitou

Podpora spolupráce medzi rodičmi, školou a komunitou je kľúčová pre holistické a podporujúce vzdelávacie prostredie. Zavedením „celoškolského prístupu“, ktorý spája všetkých aktérov školského prostredia a komunity, môžu školy vytvoriť sieť spolupráce, ktorá pozitívne ovplyvňuje úspech a blaho žiakov.

Prístup celej školy sa vzťahuje na komplexnú a koordinovanú stratégiu, ktorá **do riešenia konkrétneho problému alebo cieľa zapája celú školskú komunitu, vrátane žiakov, učiteľov, odborných zamestnancov, administratívnych pracovníkov, pomocného personálu, rodičov a komunity**. Tento prístup uznáva, že školské prostredie je vzájomne prepojené, a že na dosiahnutie účinnej zmeny sa musí vyvinúť úsilie na všetkých úrovniach školy.

Viac informácií o celoškolskom prístupe nájdete na:

- Pisoňová, M. 2021. *Teoretické, empirické a praxeologické aspekty riadenia vzdelávacích inštitúcií*. Bratislava: Wolters Kluwer.
- Pol, M. 2007. *Škola v proměnách*. Brno: Masarykova univerzita.
- Pavlov, I. a kol. 2021. *Plánovanie profesijného rozvoja učiteľstva v škole*. Bratislava: MPC.

Tu je niekoľko tipov, ako prepojiť celú školu s miestnou komunitou:

TIP Č. 1. ORGANIZUJTE OSVETOVÉ A INTERKULTÚRNE PODUJATIA

- Zorganizujte v škole veľtrhy, športové dni alebo kultúrne festivaly.
- Organizujte komunitné podujatia počas dní pracovného pokoja alebo počas prázdnin v spolupráci s radou rodičov, organizáciami občianskej spoločnosti, mladými dobrovoľníkmi na mestskom úrade/centre obce alebo na iných miestach, kde sa rodičia zvyčajne stretávajú (napr. miestny kostol, kultúrne centrum, mestská knižnica atď.).
- Nadviažte formálne partnerstvá s miestnymi podnikmi, organizáciami a komunitnými skupinami.

TIP Č. 2. ZRIADTE SPOLOČNÉ ORGÁNY RODIČOV A KOMUNITY

- Zaveďte výbory, poradné rady, centrá, kde rodičia a členovia komunity spolupracujú na rozhodovacích procesoch.
- Organizujte stretnutia a podujatia, na ktorých sa rodičia a komunity môžu podeliť o svoje zručnosti, vedomosti, zdroje a skúsenosti s projektmi, čím sa posilní zmysel pre sociálnu zodpovednosť.

TIP Č. 3. OTVORTE ŠKOLSKÉ ZARIADENIA

- Ponúkajte workshopy, informačné stretnutia a aktivity v priestoroch školy na témy, ktoré zaujímajú rodičov aj členov komunity (napr. zlepšenie prístupu pre znevýhodnené rodiny, zabezpečenie dopravy pre rodiny žijúce ďaleko, poskytovanie finančnej podpory pre návštevy v domácnostiach, informácie a aktivity súvisiace s komunitou atď.).
- Ponúknite mimoškolské a spoločenské aktivity v priestoroch školy (napr. jazykové kurzy pre rodičov, joga, tanec, športové kurzy pre rodičov, mimoškolské aktivity pre deti pod vedením rodičov).

TIP Č. 4. VYHLÁDAJTE PODNETY OD KOMUNITY

- Pýtajte sa rodičov aj členov komunity prostredníctvom prieskumov a formulárov spätnej väzby, aby ste pochopili ich názory a potreby.
- Preskúmajte možnosti zlepšenia miestnych vzdelávacích politík voči zraniteľným žiakom a rodinám (napr. revízia programov finančnej podpory pre rodiny s nízkymi príjmami, úprava dopravných liniek a časového harmonogramu s cieľom zvýšiť dostupnosť atď.).

TIP Č. 5. ZAČLENENIE SPOLUPRÁCE S KOMUNITOU DO CELOŠKOLSKÉHO PRÍSTUPU A CELKOVEJ STRATÉGIE ŠKOLY

- Zosúlajte úsilie zamestnancov školy, rodičov a ďalších miestnych zainteresovaných strán, s cieľom dosiahnuť maximálny účinok. Napríklad prostredníctvom zapojenia sa do práce Rady školy, v ktorej sú zastúpení učitelia, rodičia a miestna samospráva.

TIP Č. 6. SPÁJANIE ČLENOV KOMUNITY SO ŽIAKMI A RODIČMI

- Zapojte členov komunity a využite ich odborné znalosti na podporu a vedenie jednotlivých žiakov a skupín žiakov.
- Neustále informujte rodičov a členov komunity, zapájajte ich a udržiavajte s nimi kontakt pomocou online nástrojov a sociálnych médií.

1. Premýšľajte a plánujte osvetové aktivity v spolupráci s rodičmi s cieľom zistiť, ktoré deti nie sú zapísané do školy a aký druh podpory tieto rodiny potrebujú.

2. Zorganizujte diskusie v rámci vašej školy, zabezpečte účasť rodičov a zamerajte sa na otvorenie školských zariadení pre interkultúrne podujatia na podporu rozmanitosti a inklúzie.

3. Aké druhy aktivít sa konajú vo vašej triede alebo škole, ktoré zahŕňajú aj miestne komunity (podniky, inštitúcie atď.)?

ZAMYSLITE SA

© UNICEF/UNI611164/Djemidzic

4 DÁME TO SPOLU PRAKTICKÉ TIPY PRE VEDÚCICH PRACOVNÍKOV A VEDENIE ŠKOLY

Efektívne vedenie a riadenie školy zohrávajú dôležitú úlohu pri podpore angažovanosti rodičov v škole a doma. Vedenie školy by malo vytvoriť podporné a spolupracujúce prostredie, ktoré podnecuje aktívnu účasť rodičov, čo vedie k pozitívnym výsledkom pre všetkých – žiakov, učiteľov, rodičov a celú školskú komunitu.

Tu sú niektoré stratégie, ktoré by mohli vedúci pracovníci a manažéri škôl zvážiť pri vytváraní priaznivého prostredia pre zapojenie rodičov a plodnú a zmysluplnú spoluprácu rodičov a školy.

TIP Č. 1. VYPRACUJTE KOMPLEXNÚ STRATÉGIU ZAPOJENIA RODIČOV ZALOŽENÚ NA „CELOŠKOLSKOM PRÍSTUPE“.

- Definujte jasný plán, v ktorom uvediete ciele, činnosti a zodpovednosti, ktorými sa bude riadiť úsilie inštitúcie pri zapájaní rodičov.
- Naplánujte budovanie kapacít pre učiteľov a upozornite správcov miestnych komunit, aby zvážili rôzne spôsoby, stratégie a aktivity, ktoré môžu realizovať, vrátane tvorby rozpočtu, s cieľom zabezpečiť účinné zapojenie rodičov.
- Buďte konkrétni pri plánovaní zapojenia rodičov: organizujte stretnutia typu „zastavte sa“, zavedte politiku otvorených dverí v triedach, vytvorte webovú stránku triedy s vyhradeným priestorom pre otázky a odpovede rodičov, organizujte návštevy v domácnostiach, aby ste získali skutočný obraz o potrebách dieťaťa/rodiča v oblasti podpory.

TIP Č. 2. PREUKÁŽTE ZAPOJENIE VEDENIA

- Ukazujte pozitívny príklad podpornej úlohy vedenia školy aktívnou účasťou na podujatiach, stretnutiach a komunikačných kanáloch a médiách týkajúcich sa zapojenia rodičov.

TIP Č. 3. ZADEĽTE SI ČAS, ROZPOČET A ZDROJE

- Zamerajte sa konkrétne na iniciatívy zamerané na zapojenie rodičov a potreby najzraniteľnejších rodín.
- Zabezpečte vyčlenenie zdrojov na budovanie kapacít a posilnenie postavenia učiteľov a zamestnancov v oblasti budovania silných partnerstiev s rodičmi.

TIP Č. 4. PODPORUJTE PRÍJEMNÉ ŠKOLSKÉ PROSTREDIE

- Urobte ho otvoreným, priateľským a prívetivým pre všetkých rodičov, najmä pre tých s odlišným kultúrnym zázemím a zo zraniteľných skupín obyvateľstva.
- Dbajte na to, aby sa všetci žiaci, učelia a rodičia cítili vo vašej škole príjemne a cenili si ju.

TIP Č. 5. ZAPOJTE RODIČOV DO ROZHODOVACÍCH PROCESOV

- Posilnite postavenie rodičov zo zraniteľných skupín obyvateľstva a zabezpečte ich zastúpenie vo všetkých aktivitách školy, v školských orgánoch atď.

- Podporujte pocit zodpovednosti a partnerstva na úrovni zamestnancov školy, rodičov a žiakov.

TIP Č. 6. SPOLUPRACUJTE S RADAMI ŠKÔL/RODIČOVSKÝMI ZDRUŽENIAMÍ

- Získajte od nich spätnú väzbu a návrhy na zlepšenie a inováciu vzdelávacích procesov a školského prostredia.
- Zabezpečte, aby každá zraniteľná rodina bola dobre zastúpená v diskusiách a rozhodovacom procese.
- Vytvorte jasnú školskú politiku týkajúcu sa poskytovania dodatočnej a špecifickej podpory pre najzraniteľnejšie rodiny.
- Poskytnite osobitnú pomoc najzraniteľnejším rodičom s viacerými rizikami a prekážkami (pomôžte im pri náboře do zamestnania, nástupe do zamestnania, riadení výkonu, profesionálnom rozvoji atď.).

TIP Č. 7. PRAVIDELNE VYHODNOCUJTE VPLYV A EFEKTÍVNOSŤ ZAPOJENIA RODIČOV

- Vykonávajte úpravy podľa potrieb, pripomienok a návrhov rodičov.
- Uprednostnite zapojenie rodičov do procesov plánovania, monitorovania a hodnotenia školy.

TIP Č. 8. SPOLUPRACUJTE S INÝMI ŠKOLAMI

- Vymieňajte si skúsenosti, vedomosti a zručnosti.
- Objavte rôzne spôsoby úspešného vedenia a spolupráce školy a rodičov.
- Venujte pozornosť a preberajte inovatívne postupy a nápady na zlepšenie vo vašej škole.

ZAMYSLITE SA

1. Vypracujte návrh vízie školy, v ktorej zdôrazníte kľúčový prínos zapojenia rodičov do podpory akademického úspechu a celkového blaha každého žiaka, vrátane žiakov zo zraniteľných rodín, rodín s deťmi so zdravotným znevýhodnením a z rôznych jazykových prostredí.

2. Aké hodnoty a postoje by ste chceli vidieť v celom tíme zamestnancov? Ako môžete tieto hodnoty a postoje demonštrovať a modelovať?

3. Preskúmajte rôzne spôsoby vedenia, ktoré sú použiteľné pre vašu riadiacu funkciu, a uveďte, ako ich môžete implementovať vo vašej škole (vrátane prípadného budovania kapacít atď.).

Príloha

Tabuľka č. 1: Účinné stratégie na podporu plnej účasti a zapojenia rodičov

V tejto tabuľke sú uvedené ďalšie príklady stratégií na podporu zapojenia rodičov podľa témy, ktorá vás zaujíma.

TÉMA

ZLEPŠENIE VZDELÁVACÍCH ÚSPECHOV

VÍZIA

Spoločne plánovať zlepšenie vzdelávacích výsledkov žiakov, s jasnými cieľmi a efektívnymi študijnými návykmi doma, aj v škole, najmä so zameraním na deti z Ukrajiny, z rómskych komunít, deti s prerušeným vzdelávaním z rôznych dôvodov.

SPOLOČNÉ AKTIVITY

Spoločné semináre rodičov a učiteľov zamerané na podporu jednotlivých predmetov a študijné stratégie na podporu učenia sa detí.

PRÍKLADY:

Informačné stretnutia alebo semináre o školskom vzdelávacom programe môžu informovať rodičov o učebných osnovách, vyučovacích metódach a vzdelávacích cieľoch, aby pomohli rodičom podporiť učenie sa ich detí doma, vrátane konkrétnych stratégií učenia a diskusie o aktivitách:

- 15-minútové čítanie dieťaťa a rodiča každý deň

(v jazyku, ktorý sa učia v škole) na posilnenie vzájomnej podpory učenia (rodič – dieťa),

- „čo nové som sa dnes naučil“ – 2 minúty sebareflexie dieťaťa s rodičom,
- „príbeh učenia“ (poznámky o dôležitých úspechoch v učení).

TÉMA

CELOSTNÝ ROZVOJ DETÍ

VÍZIA

Podpora nielen školského úspechu, ale aj celkového blaha a osobnostného rastu dieťaťa (dôležité pre zraniteľné deti, vrátane Rómov z marginalizovaných komunít, utečencov, detí s ťažkosťami s učením) na základe sociálno-emocionálneho učenia.

SPOLOČNÉ AKTIVITY

Mentorský program, v rámci ktorého rodičia a učitelia spoločne vedú žiakov k rozvoju sociálnych a emocionálnych zručností, s cieľom zvýšiť motiváciu k učeniu sa a predchádzať možnému predčasnému ukončeniu školského vzdelávania.

PRÍKLADY:

- „Môj víťazný príbeh“ (emozívne vyjadrenia formou slov alebo kresieb, piesní... o dôležitom úspechu v sociálnych/rovesníckych vzťahoch).

- Nálepka „Na čo som dnes hrdý“ (ako rovesnícka/tímová podpora) emocionálna reflexia vysvetľujúca vnútorný zážitok dieťaťa/študenta.

TÉMA

EFEKTÍVNA KOMUNIKÁCIA A ZAPOJENIE RODIČOV

VÍZIA

Otvorené a transparentné komunikačné kanály medzi školou a rodičmi, ktoré zabezpečujú aktívne zapojenie do školských aktivít a rozhodovacích procesov.

SPOLOČNÉ AKTIVITY

Špecializovaná online platforma na pravidelné aktualizácie, oznámenia o udalostiach a spoločné diskusie v chatových miestnostiach, pri okrúhlych stoloch, popoludňajších posedeniach pri káve atď.

* zabezpečte preklad a stanovte dátum a čas tak, aby sa mohli zúčastniť všetci.

PRÍKLADY:

- „Workshopy digitálnej gramotnosti“ by mohli rodičom poskytnúť návod, ako sa orientovať na online platformách a ako podporiť svoje deti pri používaní digitálnych nástrojov na učenie.
- „Pripojte sa k našej chatovacej miestnosti“

(digitálne alebo osobne), zdieľanie skúseností medzi rodičmi, poradenstvo odborníkov, učiteľov alebo iných rodičov, aktivistami MNO (vrátane rómskych), skúsenejších rodičov (vrátane ukrajinských rodín).

37

TÉMA

KULTÚRNA CITLIVOSŤ A INKLÚZIA

VÍZIA

Rešpektovanie rôznorodého kultúrneho prostredia v rámci školskej komunity, podpora inkluzívneho a priateľského prostredia.

SPOLOČNÉ AKTIVITY

Multikultúrne podujatia, na ktorých sa rodičia môžu podeliť o svoje kultúrne tradície a osláviť ich (podpora účasti všetkých bez ohľadu na pôvod, je to bezpečná zóna aj pre negramotných rodičov).

* zabezpečte preklad a stanovte dátum a čas tak, aby sa mohli zúčastniť všetci.

PRÍKLADY:

Multikultúrne dni, na ktorých môžu rodičia prezentovať svoje kultúrne dedičstvo prostredníctvom jedla, hudby, tanca a tradičného odevu, vrátane podujatí:

- „nauč ma svoju obľúbenú pieseň“ s počúvaním, spevom a tancom s hudbou z rôznych krajín, kontinentov a kultúr,
- „moja obľúbená kniha z detstva“ – čítanie a zdieľanie skúseností s hodnotami a kultúrnymi artefaktmi,
- „háďaj, ktorá je moja palacinka“ – háďanie s medzinárodne rozšírenými sladkosťami a zdieľanie receptov (cenovo dostupné pre každú rodinu).

TÉMA

POSILNENIE RODIČOVSKÝCH ZRUČNOSTÍ

VÍZIA

Poskytnite rodičom potrebné zručnosti a vedomosti, aby mohli aktívne podporovať učenie sa svojich detí v domácom prostredí.

SPOLOČNÉ AKTIVITY

Pravidelné semináre v škole o účinných rodičovských stratégiách, pochopení učebných osnov a využívaní vzdelávacích zdrojov.

* zabezpečte preklad a stanovte dátum a čas tak, aby sa mohli zúčastniť všetci.

PRÍKLADY:

- Dvojmesačné stretnutia „školskej komunity žiakov“ (učitelia a rodičia), diskusie alebo krátke prednášky odborníkov s následnými otázkami a odpoveďami na rôzne témy: citlivé rodičovstvo, pozitívna disciplína, podporná autorita rodičov, priaznivé a inkluzívne vzdelávacie prostredie, prechod do obdobia dospievania atď.
- Deti by si mali pravidelne stanovovať a zdieľať vzdelávacie ciele s rodičmi a načrtnúť, ako plánujú dosiahnuť ciele a časový rámec na ich dosiahnutie. Každý týždeň môžu rodičia urobiť komentár a poslať ho učiteľovi, kde vysvetlia, čo dieťa doma robilo v súvislosti s cieľom. Niekedy, keď dieťa dosiahne cieľ, môžu navrhnúť nápady, čo by mohlo robiť ďalej.

TÉMA

BUDOVANIE KOMUNITY

VÍZIA

Posilňovanie pocitu učiacej sa komunity medzi rodičmi, učiteľmi a žiakmi, podporovanie siete spolupráce a podpory.

SPOLOČNÉ AKTIVITY

Rodinné podujatia, ako sú pikniky, prehliadky talentov alebo projekty komunitných služieb, na budovanie silnejších väzieb.

PRÍKLADY:

Na základnej škole Siltamäki (Fínsko) sa každý rok celá škola zapojí do muzikálu, ktorý vytvoria a vedú žiaci. Napíšu, dirigujú a zaranžujú hru, vrátane textu a hudby. Na vytvorení muzikálu spolupracuje celá škola, od všeobecných pedagógov, ktorí vedú hodiny rozprávania príbehov, až po učiteľov hudby, ktorí

pomáhajú žiakom naučiť sa umeleckú formu písania piesní a hry na rôzne hudobné nástroje. Na realizácii muzikálu sa podieľa každé dieťa a každý člen pedagogického zboru. Toto celoročné úsilie je možné vďaka tímovej spolupráci učiteľov, žiakov a správcov.¹⁰

10 Katie Kelly, Joseph Merry, Madeline Gonzalez: M. Mades: Dôvera, spolupráca a blahobyt: Skúsenosti získané z Fínska (Trust, Collaboration and Well-Being: Lessons Learned from Finland,) Furman University, SRATE Journal, Summer 2018/Volume 27(2).
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1186140.pdf>

TÉMA

PODPORA PRECHODU ŽIAKOV

VÍZIA

Uľahčenie plynulého prechodu medzi ročníkmi alebo významnými medzníkmi vo vzdelávaní alebo vzdelávacími inštitúciami.

SPOLOČNÉ AKTIVITY

Zavedenie „buddy systému“, v rámci ktorého skúsení rodičia pomáhajú nováčikom pri orientácii v školských procesoch.

PRÍKLADY:

Každý prechod vzdelávacím systémom môže byť ťažký a bolestivý, najmä pre zraniteľné deti, ktoré trpia slabou motiváciou a nadšením pre školskú dochádzku (ako napríklad deti z rómskych osád, traumatizovaní a/alebo utečenci – ako napríklad z Ukrajiny, žiaci s poruchou autistického spektra, s problémami v správaní a emocionálnymi problémami atď.); prechodový workshop, ktorý zahŕňa návštevu nového zariadenia v predstihu, stretnutie s novými rovesníkmi a učiteľmi, sledovanie plánu cesty z domova do školy a naopak, prinesenie

osobných vecí v batohu, ktoré dieťa utešia a poskytnú mu emocionálne bezpečie a pomôžu pri prekonávaní rozdielov. Vzájomná podpora by mohla byť užitočná pri vytváraní novej spolupatričnosti, najmä na začiatku prechodu: osobitná pozornosť by sa mala venovať žiakom so zdravotným znevýhodnením (nemôžu sa dostať na vozíčku na vyššie poschodie alebo nemôžu používať posunkovú reč, ak ju v škole nikto nepoužíva), je potrebné tomu venovať pozornosť vopred.

TÉMA

NEUSTÁLE ZLEPŠOVANIE A SPÄTNÁ VÄZBA

VÍZIA

Pre zraniteľné rodiny/žiacov (ako sú utečenci z Ukrajiny, rodiny s nízkym príjmom, s deťmi so znevýhodnením, rómske deti atď.) by podpora mala byť kontinuálna a flexibilná, mala by meniť formy, témy, krátkodobé ciele a priority (dosiahnuteľné a dostupné), posilňovať kultúru vysokých očakávaní hľadaním a oceňovaním spätnej väzby od rodičov, aj učiteľov.

SPOLOČNÉ AKTIVITY

Pravidelné prieskumy a stretnutia so spätnou väzbou na posúdenie efektívnosti spolupráce a vykonanie potrebných úprav. Mal by byť zahrnutý aj proces sociálneho a emocionálneho učenia, ako aj spokojnosť žiakov, rodičov s poskytovaním podpory, výzvy a priority na najbližšie dni/týždne/mesiace.

PRÍKLADY:

- Vzhľadom na to, že k zásadným zmenám v učení, správaní a emocionálnych zručnostiach dieťaťa môže dochádzať často a výrazne ovplyvňujú učenie, hodnotenie potrieb a spokojnosti na

úrovni školy alebo triedy by malo byť pravidelné a nie len polročné alebo ročné, malo by byť krátke a vzťahovať sa na stanovené priority.

TÉMA

ZAMERANIE NA ZDRAVIE A BLAHO

VÍZIA

Podpora celkového zdravia a pohody študentov prostredníctvom posilňovania zdravých návykov a podpory iniciatív v oblasti duševného zdravia.

SPOLOČNÉ AKTIVITY

Programy duševného zdravia integrované do školských osnov a zapojenie rodičov do diskusií o blahu žiakov.

PRÍKLADY:

- Rodičovská fitness kampaň „podme spolu behať/prechádzať sa“, prvú sobotu v mesiaci. Počas školského roka sa zamestnanci školy, rodičia a deti pridávajú k bežekému/chodeckému podujatiu pre zdravie; kampane zamerané na vonkajšie športy by mohli zväziť aj cyklistiku, horolezeckú turistiku a zimné športy ako korčuľovanie, sánkovanie, chôdzu na snežniciach atď. Každý si môže vybrať svoju obľúbenú športovú aktivitu a pridať sa bez ohľadu na pôvod, komunikačné možnosti atď.
- Zabezpečenie duševného zdravia žiakov v digitálnom svete znamená, že od škôl sa čoraz viac očakáva spolupráca s ďalšími aktérmi, vrátane rodičov a rodín, ale aj zdravotníkov, psychológov a polície. Čoraz častejšie sa do nich zapájajú aj digitálni experti, odborníci na kybernetickú bezpečnosť a programátori. Vytváranie a udržiavanie partnerstiev s takýmto rôznorodým súborom aktérov, z ktorých niektorí (napríklad zo súkromného sektora) majú odlišné ciele a zámery, je zložitou výzvou.

